

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 3. Vtrum aqua sit propria materia Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Judaica Evangelij promulgationem. Nec est necesse, vt cessante obligatione legis veteris statim inciperet in toto mundo obligatio legis nouæ.

Tertia. Objicitur Tertio, Matth. 28. Dominus dedit Apostolis præceptum *Baptizandi omnes gentes*: sed hoc non poterat commodè fieri, nisi eas obligando ad Baptismum: ergo ex eo tempore omnes cæperunt obligari. Respondeo, solum remotè & mediatè obligauit tunc gentes; nempe quatenus præcepit Apostolis, vt legem suam omnibus promulgent; & baptizent omnes; posita enim promulgatione, vult omnes obligare. Sicut si Rex præcipiat proregi, vt exigat à singulis certum tributum, non obligat subditos ad soluendū, nisi posita exactione.

Quarta. Objicitur Quarto, Lex noua videtur promulgata in Pentecoste, quādo impletis omnibus fidei mysterijs, descendit Spiritus S.; & Petrus solemniter Christum prædicauit. Respondeo, tunc cepit quidem solemniter promulgari per Apostolos; sed hæc promulgatio non erat sufficiens vt simul vniuersum mundum obligaret. Deinde, hæc promulgatio solum pertinebat ad Iudæos; vt colligitur ex cap. 2. Actuum: nam ad gentes non fuit facta, nisi aliquot annis post, quando Petrus missus fuit ad Cornelium. Actuum 10.

ARTICVLVS III.

Vtrum Aqua sit propria Materia Baptismi?

10
Errores
hereticorum
circa mate-
riam Bap-
tismi.

Respondetur affirmatiuè. Notandi sunt aliquot errores antiquorum hereticorum circa materiam Baptismi. Primus est *Gnosticozum*, qui negabant aquam sensibilem baptismò necessariã, teste Irenæo lib. 1. contra hæreses cap. 18. Hos secuti *Manichæi*, qui putabant aquam, sicut & reliquas res corporeas esse à malo principio; teste D. Augustino hæresi 46. & *Seleuciani*, qui etiam Baptismum in aqua non recipiebant; teste Augustino hæresi 59. Hi omnes volunt aquam in illis verbis Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* metaphoricè sumi: sicut accipitur cap. 4. cum Dominus ait, *Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum.*

Secundus error est *Iacobitarum*, qui exorti sunt circa annum 590. Hi imprimebant candente ferro frontibus hominum figuram Crucis; quia scriptū est, *Ipsæ vos baptizabit Spiritu sancto & igne.* Testatur Bernardus Lutzenburgenſis in Catalogo; & Sanderus lib. 7. visibilis Monarchie.

Tertius error fuit *Flagellantiū* in Gallia & Germania circa annum 1350. Hi volebant materiam Baptismi esse proprium sanguinem flagello elicitum: contra quos Gerson fecit quemdam tractatum.

11
Sententia
Catholica
& de fide.

Sed fide tenendum est, Baptismi materiam esse veram sensibilem & vsualem aquam. Definitur in Cõcilio Lateranensi Capitulo *Firmiter*. Et in Florentino in decreto vniõnis Armerorum: & in Tridentino sess. 7. can. 2.

Probatur ex Scripturis: Primò, Ex nouo Testamento, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto*: quæ verba sub pena anathematis vetat Conciliū Tridentinū detorqueri ad metaphoras. Et cõfirmatur Act. 8. v. 36. *Eccc aqua*; inquit Eu-

nuchus) quis prohibet me baptizari? Et ad Ephes. 5. v. 26. *Mundans eã lauacro aquæ in verbo*. Vnde Apost. ad Corinth. 10. comparat Baptismum mari Rubro: Et Petrus epist. 1. cap. 3. comparat Diluuiõ.

Secundò. Idem probatur ex veteri testamento. Ezechielis 36. v. 25. *Effundam super vos aquam mundam*. Et Zachariæ 13. v. 1. *In illa die erit fons patens domui David in ablutionem peccatorum*. Quod vt Deus præsignaret, multa admitanda per aquam ab initio effecit; vt pulchrè ostendit Tertullianus lib. de Baptismo, & Hieronymus epist. ad Occanū, & alij Patres. Primò, In exordio mundi, *Spiritus sanctus ferebatur super aquas*, fouens eas: Genes. 1. v. 2. Secundò, Collocata est magna pars aquarum super firmamentum: ibidem. Tertio, Aquis datum est primum præceptum, seu prima benedictio vt animas proferret, teste Tertulliano & Hieronymo. Nam quinto die dictū est, *Producant aqua reptile anima vinentis, & volatile*; quo insinuatum est, benedictione & imperio Dei Baptismum sensata pennataque animalia in cælum volantia editurum. Quarto, Per aquam delentur peccata, seu peccatores in Diluuiõ, & saluantur iusti: Genes. 7. & 1. Petri 3. Quintò, Saluantur Israëlitæ per mare Rubrū, & submergantur Ægyptij: Exod. 14. Sextò, Mundatur Naaman à lepra; 4. Reg. 5. Septimò, Curantur omnes languores in probatica Piscina: Ioannis 5. Octauò, Dominus primum Miraculum fecit in aquis, conuertens eas in vinum in nuptijs. Ioannis 2. Et similiter vltimum, quando ex latere *Fluxit sanguis & aqua*, Ioannis 19.

Tertio Probatur, Ex proprietatibus aquæ, quæ aptissimæ sunt effectus baptismi significandis: vt ostendit Iustinus Apolog. 2. & Leo serm. 4. & 5. de Natiuitate Domini. Primò, Aqua igne extinguit; vnde baptismus rectè significat cupiditatum extinctionem. Secundò, Maculas corporis eluit. Tertio, Animantia suffocat: vnde rectè designat & peccatorum absterſionem, & irrationalium concupiscentiarum interitum. Quarto, Perspicua est ad illuminationem: vnde significat illuminationem animæ. Quintò, Emollit indurata: ita baptismus cor durum emollit. Sextò, Est fecunda: nam omnia semina habent vim aquæ. Vnde ad generandum nouum hominem aptissima. Hinc Tertullianus lib. de Baptismo, *Primum liquor, quod vinceret, edidit; ne mirum sit in baptismo, si aqua animare nouerunt*. Septimò, Mergendo hominem in aqua, optimè Christi sepulturam exhibemus. Vide D. Thomam. His adde; Aquam vbique præsto esse, & facillimè ab omnibus haberi; vnde etiam hac ratione erat aptissima Baptismi Sacramento, quod cum inter omnia sit maximè necessarium, debet esse maximè promptum, & expeditum.

Sed Contrà. Primò, Scriptura comparans Baptismum Ioannis cum baptismo Christi, semper dicit *Ioannem baptizare aquã, Christum Spiritu sancto & igne*. Patet Matth. 3. Luca 3. Ioannis 1. Ergo Christi Baptismus nõ fuit in aqua.

Respondeo; Censur est; Baptismum Ioannis esse in aqua tantum; nec dare Spiritum sanctum. Quòd autem locis illis dicitur, *Ille baptizabit Spiritu sancto & igne*, significatur Spiritum sanctum effundendum in Apostolos sub specie ignis seu linguarum ignearum; ita Hieronymus in cap. 3. Matth. vel, Christum baptizatum suos *Spiritu sancto*; id est, purgatum copiosa Spiritu sancti effusione,

Miranda
facta in
aquis.

Congruen-
tia inter
effectus
aquæ &
Baptismi.

12

Quomodo
Baptismus
Christi fit
in Spiritu
sancto &
igne.

effusione, idque, tum in Baptismo, tum in reliquis Sacramentis, tum etiam igne Purgatorij, si quid superfit purgandum, ut ibidem Hieronymus & Origenes hom. 24. in Lucam. *Baptizare* enim idem est aliquando quod *Purgare*. Potest etiam per ignem intelligi generatim omnis afflictio, qua purgamur siue in hac vita, siue futura: & hic videtur verus sensus huius loci.

An in arena quandoque queat baptizari.

Dices Secundò, Nicephorus lib. 3. histor. cap. 37. refert, quemdam Iudæum in magno morbo cum desiderio Baptismi flagraret, & aqua deesset, fuisse arenam perfulsum, & subito conualuisse: ergo in necessitate non sola aqua est materia.

Respondeo, Quod conualuerit, accidit ex magno desiderio Baptismi, Deo operante miraculè; non quod Baptismus ille ratus esset; nam postea fuit aqua baptizatus; ut ibidem Nicephorus.

ARTICVLVS IV.

An debeat esse Aqua simplex?

13 Et de fide.

Respondetur, debere esse veram aquam, ita ut speciem seu naturam aquæ vltimalis habeat. Est fide tenendum. Definitur in Concilio Tridentino sess. 7. can. 2. de Baptismo. Quæ autem sit vera aqua, & quæ non, est Philosophorum & Medicorum disceptatio.

Regule duæ circa dubiam aquam in Baptismo.

Duæ tamen regulæ, hæc in re, sunt considerandæ. Prior est, quando dubium est, sit ne vera aqua, an non, nullo modo esse adhibendam baptismi, nisi in extrema necessitate, quando alioquin homo sine Baptismo esset moriturus: tunc enim etiam dubia materia adhiberi debet, v. g. aqua rosacea, vel cereuisia. Quia non omnino constat, an specie differat ab aqua: unde non constat talem baptismum esse inualidum; ac proinde in extrema necessitate esset adhibendus: hæc enim necessitas postulat, ut omni ratione licita succurramus. Atqui hic nullum peccatum est; nam extrema necessitas excusat à sacrilegio, quod hic alioquin esse possit. Sacrilegus enim est, qui adhibet incertam materiam, dum certæ copia est; non autem, qui adhibet incertam, quando alia haberi nequit, & res sine periculo salutis æternæ nequit differri. Altera regula est: qui baptizatus est materia ambigua, debet postea, si superviuat, rebaptizari sub conditione.

14

Petes; Vtrum Nix possit conferri Baptismus? Respondeo, Etsi Nix videatur eiusdem naturæ cum Aqua; tamen non potest fieri Baptismus in Nive nisi liquefacta, quia non potest per eam fieri ablutio; Aqua enim dumtaxat ratione abluitionis est materia baptismi. Unde res omnis, quæ non habet naturam Aquæ; vel si habet, non tamen est in statu idoneo ad abluendum, non potest esse baptismi materia. In extrema tamen necessitate, quando alia ratio non suppeteret, posset & deberet infans Nive perfundi cum solita verborum formula. Nã quidam existimant, inter quos Ioannes Maior, sufficere ad essentiam Baptismi aquæ contactum, etiam si nulla sequatur ablutio.

An Nix possit baptizari.

ARTICVLVS V.

Vtrum hac sit Forma: Ego te Baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Respondetur Affirmatiuè.

Notandum est, Fuisse varios errores circa formam baptismi. Primus est eorum, qui tempore Apostolorum baptizabant *In tribus sine initio Principijs*, vel *In tribus Filijs*, vel *In tribus Paraclisis*: ut patet ex can. 48. Apostolorum. Secundus est Gnosticorum; qui baptizabant *In nomine ignoti Patris omnium, & veritatis omnium Matris, & in nomine descendens IESV ad vntionem & redemptionem, & communionem virtutum*; teste Ireneo lib. 1. contra hæreses cap. 18. vbi vide & alias formas. Tertius error est Paulianistarum & Cataphrygum, qui non baptizabant *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, ut refertur 1. qu. 1. Can. *Cataphryga*. Quartus fuit multorum Arianorum, qui etiam non seruabant veram formam; inter quos quidam Deuterius ita baptizabat, *Baptizetur Barabas in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto*; sed aqua, quæ erat in lauacro, repente euanuit: ut refert Nicephorus lib. 16. cap. 35. Quintus fuit Eunomianorum, qui baptizabant *In Christi mortem*, teste Socrate lib. 5. cap. 23. Sextus est hæreticorum nostri temporis, qui etiam vera forma vtantur; tamè dicunt illam non esse necessariam; concionè enim sufficere. Contra quos actum supra.

15 Errores circa formam baptismi.

Contra hos errores, fide tenendum est, legitimam & necessariam formam esse, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Colligitur Matthei 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; iuncta Ecclesiæ traditione; & Patrum interpretatione. Definitur etiam in Concilio Florentino; & colligitur ex Tridentino sess. 7. can. 4. de Baptismo: estque sententia omnium Patrum & Doctorum.

16 Carbolica assertio.

Aduerte tamen, Non omnia verba huius formæ esse necessaria ad Sacramenti substantiam; licet sint necessaria, ut seruetur Ecclesiæ præceptum. Si tamen præmitteretur *Ego*, vel nullum esset peccatum, ut vult Albertus; vel solum veniale, ut vult Sotus: expressio enim ministri nec implicita nec explicita est necessaria; ut patet ex forma Græcorum. Ratio est: quia nihil facit ad significandum Sacramenti effectum. Sed occurrunt aliquot dubia.

Quale peccatum omittitur Ego in forma baptismi.

D V B I V M I.

Vtrum Actio Baptizandi sit necessariò exprimenda?

Hæretici & Catholici omnes admittunt actum baptizantis exprimendum; quod definitum est ab Alexandro III. Cap. *Si quis puerum*. de Baptismo & eius effectu. *Si quis*, inquit, *puerum in aquam immerserit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & non dixerit, Ego te baptizo, puer non est baptizatus*. Idem patet ex Florentino, vbi hæc forma præscribitur. Ratio est; Quia si non exprimeretur actus baptizandi, forma non significaret effectum Sacramenti: & proinde significatio Sacramen-

17 Est de fide.